

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра педагогіки

««ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково–педагогічної роботи

_____ Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ
« _____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 03 гуманітарні науки

спеціальність: 035 філологія

освітня програма: українська мова та література, мова та література (польська), мова та література (російська), мова та література (латинська), прикладна лінгвістика

вид дисципліни: обов'язкова

факультет: філологічний

2020/2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету психології

«   » _____ 2020 року, протокол № _____

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Комишан Анатолій Іванович, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки

Протокол від «   » _____ 2020 року № _____

В.о. завідувача кафедри педагогіки

_____ Оксана ЖУКОВА
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією:
факультету психології

Протокол від «   » _____ 2020 року № _____

Голова методичної комісії

_____ Юлія ГИМАСВА
(підпис)

філологічного факультету

(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від «   » _____ 2020 року № _____

Голова методичної комісії філологічного факультету

_____ Ніна ГНОСВА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи педагогіки та методика виховної роботи» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 035 – філологія.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів наукових уявлень про процеси навчання та виховання як підґрунтя конструктивної педагогічної взаємодії з учнями, спрямованої на пізнання ними реальної дійсності та вироблення особистісного ставлення до загальнолюдських, національних цінностей й власної траєкторії педагогічної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни полягають у тому, щоб сформулювати уяву про: теорію організації освітнього процесу; педагогічну діяльність як особливу сферу суспільної діяльності з виховання людини; форми і методи удосконалення діяльності педагога; різноманітні види діяльності учнів; стратегії і способи взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, в ході якого педагогічні впливи узгоджуються з рівнем розвитку вихованців, їхніми потребами, інтересами, нахилами та здібностями.

1.3. Кількість кредитів: 3 кредити.

1.4. Загальна кількість годин: 90 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3	
Семестр	
5	
Лекції	
16	
Практичні, семінарські заняття	
16	-
Самостійна робота	
58	

1.6. Заплановані результати навчання:

- оволодіння теоретичними та практичними основами педагогічної науки; знання специфіки організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти;
- розуміння особливостей формування продуктивного освітнього середовища;
- здатність діагностувати педагогічні явища та здійснювати вибір стратегій вирішення педагогічних завдань;
- сформованість умінь та навичок професійної діяльності в умовах освітнього середовища та володіння методиками організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти;
- володіння методами та прийомами педагогічно доцільного емоційно-вольового впливу на поведінку особистості вихованців освітніх закладів та установ;
- готовність вести індивідуальну роботу з учнями коригуючого або розвивального характеру на базі змісту засвоєної дисципліни;
- схильність до пошуку неординарних рішень в неоднозначних педагогічних ситуаціях; розуміння необхідності особистісного та професійно-педагогічного розвитку і зростання;
- прагнення до вдосконалення і раціоналізації власної діяльності; відповідальність за якість і результати власної діяльності.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Загальні основи педагогіки

Тема 1. Витоки світової та вітчизняної педагогіки

Педагогіка в стародавні часи. Розвиток педагогічної думки періоду середньовіччя та в епоху Відродження. Основні ідеї педагогіки XVIII та XIX століть. Розвиток педагогічних ідей в Україні. Педагогіка співробітництва та ідеї вчителів-новаторів.

Тема 2. Предмет педагогіки та методи педагогічних досліджень

Гене́за терміну «педагогіка». Предмет, задачі, джерела, функції, структура педагогічної науки. Галузі педагогіки. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками. Етапи розвитку педагогічної науки. Основні категорії педагогіки.

Педагогічна дійсність та методи її вивчення. Традиційно педагогічні методи (спостереження, вивчення досвіду, першоджерел, аналіз шкільної документації, вивчення учнівської творчості, бесіди). Педагогічний експеримент. Педагогічне тестування. Методи вивчення колективних явищ. Кількісні методи.

Тема 3. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа»

Мета і формула нової школи. Ключові компетентності для життя. Педагогіка партнерства.

Умотивований учитель. Орієнтація на учня. Виховання на загальнолюдських цінностях.

Нова структура: початкова освіта, базова середня освіта, профільна середня освіта. Автономія школи і якість освіти. Справедливе фінансування і рівний доступ. Сучасне освітнє середовище.

Розділ II. Теорія навчання

Тема 4. Основи дидактики та методи навчання

Загальне поняття про дидактику і процес навчання. Категорії дидактики. Система дидактичних принципів. Співвідношення принципів та правил навчання.

Загальна мета навчання. Цілі навчання. Мета навчання як базова основа для визначення його цілей. Характеристика основних груп взаємопов'язаних освітніх цілей: навчальних, розвивальних, виховних.

Сутність, функції, структура, проблеми класифікації методів навчання. Загальна характеристика основних груп методів навчання. Сутність, зміст, класифікація методів організації і самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності (за джерелами знань, залежно від змісту освіти, за логікою передавання та сприймання навчальної інформації, за ступенем керівництва навчальної роботи). Методи стимулювання і мотивації учіння. Вибір методів навчання. Фактори, що впливають на вибір методів навчання. Основні вимоги до використання методів навчання.

Тема 5. Педагогічні технології та форми організації навчання

Поняття технології навчання у сучасній школі. Загальна характеристика технологій навчання. Класифікація педагогічних технологій.

Традиційні технології навчання: пояснювально-ілюстративне навчання; проблемне навчання; програмоване навчання; диференційоване навчання.

Сучасні технології навчання: особистісно-орієнтована технологія; технологія групової навчальної діяльності школярів; технологія інтерактивного навчання; інформаційно-комунікаційні технології навчання. Переваги та недоліки сучасних видів навчання.

Зміст поняття «форма навчання». Класифікація форм навчання (за кількістю тих, хто навчається; за місцем навчання; за тривалістю навчальних занять. Урок як основна форма організації навчання. Загальні вимоги до уроку. Конкретизація загальних вимог у дидактичній, розвивальній, виховній меті. Типологія уроків. Структура стандартних уроків. Нестандартні уроки. Допоміжні форми навчання. Самостійна робота учнів як форма навчання.

Тема 6. Контроль успішності навчання

Діагностика навчально-пізнавальної діяльності учнів та її функції (контрольна, виховна, навчальна, розвивальна, діагностично-коригуюча, стимулювально-мотиваційна). Загальна характеристика принципів контролю (об'єктивність, систематичність, гласність) та його видів (попередній, поточний, тематичний або періодичний, комбінований, підсумковий). Основні параметри

якості знань: міцність, повнота, глибина, гнучкість, конкретність, системність, інші. Рівні знань: розпізнавальний, репродуктивний, продуктивний або реконструктивний, творчий. Педагогічне тестування. Самоконтроль та самооцінка.

Розділ III. Теорія виховання в освітніх установах

Тема 7. Сутність, зміст, форми та методи виховання

Виховання в теорії та історії педагогічної науки.

Процес виховання: сутність, цілі, завдання та основні принципи виховання.

Загальна характеристика структурних елементів вихованого процесу: мета, завдання, закономірності, принципи, форми, методи, засоби, результати виховання та їх коригування. Самовиховання як вища форма розвитку особистості.

Зміст виховання як суспільна проблема. Виховання громадянської культури (патріотизм, правосвідомість, моральність, політична освіченість, трудова активність). Виховання розумової культури. Виховання моральної культури особистості (морально-етичні норми, ідеали, почуття, переконання; моральна культура особистості; моральні цінності: загальнолюдські, національні, громадянські, сімейні, особистісні тощо). Трудове, екологічне, естетичне, правове, фізичне виховання. Самовиховання особистості як процес самовдосконалення особистісних якостей.

Тема 8. Теоретичні основи виховної роботи в освітніх установах

Поняття про організаційні форми виховного процесу. Класифікація виховних форм: за кількістю учасників (індивідуальні, мікро групові, масові); за місцем проведення класні (аудиторні), позакласні (позааудиторні), позашкільні (позавузівські), у трудовому колективі, інші); за складністю організації (прості та комплексні); за цільовою спрямованістю (інформаційні, традиційні, народні форми дозвілля, сучасні форми культурно-дозвільної діяльності).

Сутність, загальна характеристика методів виховання: формування свідомості особистості (бесіди, лекції, дискусії, переконання, навіювання, приклад); організації діяльності, спілкування, формування позитивного досвіду суспільної поведінки (привчання, педагогічна вимога, громадська думка; довір'я, тренування, створення виховних ситуацій, прогнозування); стимулювання діяльності й поведінки (гра, змагання, заохочення, покарання); самовиховання (самопізнання, самооцінка, саморегуляція). Вибір методів виховання та самовиховання.

Поняття про організаційні форми виховного процесу. Класифікація виховних форм.

Сутність та загальна характеристика методів виховання: формування свідомості особистості (бесіди, лекції, дискусії, переконання, навіювання, приклад); організації діяльності, спілкування, формування позитивного досвіду суспільної поведінки (привчання, педагогічна вимога, громадська думка; довір'я, тренування, створення виховних ситуацій, прогнозування); стимулювання діяльності й поведінки (гра, змагання, заохочення, покарання); самовиховання

(самопізнання, самооцінка, саморегуляція). Вибір методів виховання та самовиховання.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	ус ьо го	у тому числі					ус ьо го	у тому числі				
		лекції	прак	лаб.	ІНД	срс		лекції	прак	лаб	ІНД	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні основи педагогіки												
Тема 1. Витоки світової та вітчизняної педагогіки	8	2	2			4						
Тема 2. Предмет педагогіки та методи педагогічних досліджень	8	2	2			4						
Тема 3. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа»	8	2	2			4						
Разом за розділом 1	24	6	6			12						
Розділ II. Теорія навчання												
Тема 4. Основи дидактики та методи навчання	8	2	2			4						
Тема 5. Педагогічні технології та форми організації навчання	16	2	2			12						
Тема 6. Контроль успішності навчання	16	2	2			12						

Разом за розділом 2	40	6	6			28						
Розділ III. Теорія виховання												
Тема 7. Сутність, зміст, форми та методи виховання	10	2	2			6						
Тема 8. Теоретичні основи виховної роботи в освітніх установах	16	2	2			12						
Разом за розділом 3	26	4	4			18						
Усього годин	90	16	16			58						

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення та розвиток педагогіки	2
2	Предмет педагогіки та методи педагогічних досліджень	2
3	Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа»	2
4	Основи дидактики та методи навчання	2
5	Педагогічні технології та форми організації навчання	2
6	Контроль успішності навчання	2
7	Сутність, зміст, форми та методи виховання	2
8	Теоретичні основи виховної роботи в освітніх установах	2
РАЗОМ		16

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назви тем та зміст завдань самостійних робіт	К-сть годин	Форма контролю
1	Тема 1. Витоки світової та вітчизняної педагогіки Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації згідно з планом семінарського заняття. Підготовка до експрес-опитування.	4	Експрес-опитування, відповіді на семінарському занятті

2	Тема 2. Предмет педагогіки та методи педагогічних досліджень Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації згідно з планом семінарського заняття. Підготовка до експрес-опитування та виступу на семінарському занятті.	4	Експрес-опитування, відповіді на семінарському занятті
3	Тема 3. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа» Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації згідно з планом семінарського заняття. Підготовка до експрес-опитування та виступу на семінарському занятті.	4	Експрес-опитування, відповіді на семінарському занятті
4	Тема 4. Основи дидактики та методи навчання Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації згідно з планом семінарського заняття. Підготовка до експрес-опитування та виступу на семінарському занятті.	4	Експрес-опитування, відповіді на семінарському занятті
5	Тема 5. Педагогічні технології та форми організації навчання Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації згідно з планом семінарського заняття. Підготовка до експрес-опитування та виступу на семінарському занятті. Розробка план-конспекту уроку за визначеною НПП темою	12	Експрес-опитування, відповіді на семінарському занятті, виконання індивідуального проекту
6	Тема 6. Контроль успішності навчання Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації згідно з планом семінарського заняття. Підготовка до експрес-опитування та виступу на семінарському занятті. На основі запропонованої науково-педагогічним працівником теми розробити різнорівневі тестові завдання для перевірки рівня засвоєння здобувачами освіти її змісту	12	Експрес-опитування, відповіді на семінарському занятті, виконання індивідуального проекту
7	Тема 7. Сутність, зміст, форми та методи виховання Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації згідно з планом семінарського заняття. Підготовка до експрес-опитування та виступу на семінарському занятті.	6	Експрес-опитування, відповіді на семінарському занятті

8	Тема 8. Теоретичні основи виховної роботи в освітніх установах Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації згідно з планом семінарського заняття. Підготовка до експрес-опитування та виступу на семінарському занятті. Розробка план-конспекту виховного заходу для учнів з будь-якого напрямку виховної роботи за вибором студента	12	Експрес-опитування, відповіді на семінарському занятті, виконання індивідуального проекту
РАЗОМ		58	

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ (не передбачені)

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Передбачається комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

Керівництво пізнавальною діяльністю студентів здійснюється з використанням групи методів: пояснювально-ілюстративних (розповідь, демонстрація, показ, пояснення та ін.), репродуктивних (відповіді студентів на запитання), проблемних (застосування мозкового штурму та роботи в малих групах по створенню мініпроектів виходячи з поставлених проблемних запитань та створених проблемних ситуацій), частково-пошукових (виконання завдань самостійної роботи студента).

Лекції з тем дисципліни викладаються методом проблемних лекцій та методом лекцій-бесід, що дає змогу організувати на певних етапах навчання групові дискусії, діалог з аудиторією. Ці методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів стимулюють пізнавальну активність, мислення, сприяють включенню у рішення проблем, що наближені до проблем професійно-педагогічної діяльності, створюють умови для формування та закріплення професійних знань, умінь, навичок; створюють умови для розвитку умінь самостійно мислити, орієнтуватися у новій ситуації, знаходити підходи у рішенні проблем; сприяють розвитку творчих здібностей студентів, усної мови, умінню формулювати та висловлювати свою точку зору, позицію, поважати думку опонента, вміти її вислуховувати.

Основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних завдань є самостійна робота студента.

Основні групи методів навчання	Основні підгрупи методів навчання	Окремі методи навчання
Методи стимулювання і мотивації учіння	1.1 Методи формування інтересу до учіння.	Пізнавальні ігри, навчальні дискусії, методи емоційного стимулювання та ін.
	1.2 Методи формування обов'язку і відповідальності в учінні	Методи навчального заохочення, осуду, пред'явлення навчальних вимог та ін.
Методи організації і здійснення навчальних дій та операцій	2.1 Перцептивні методи (передачі і сприймання навчальної інформації за допомогою почуттів): а) словесні методи; б) наочні методи в) аудіовізуальні методи г) практичні методи	Лекція, розповідь, бесіда тощо Методи ілюстрацій, демонстрацій, відеопоказу тощо Поєднання словесних і наочних методів Методи вправ, проведення дослідів виконання проєктів тощо
	2.2 Логічні методи (організація і здійснення логічних операцій)	Індуктивні, дедуктивні, метод аналогій тощо
	2.3 Гностичні методи (організація і здійснення мисленневих операцій)	Проблемно-пошукові (проблемний виклад, евристичний метод, дослідницький метод тощо), репродуктивні методи (інструктаж, ілюстрування, пояснення, практичне тренування тощо)
	2.4 Методи самоуправління навчальними діями	Самостійна робота з джерелами інформації, відеоматеріалами, виконання творчих завдань тощо

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методами контролю з дисципліни є: поточне усне та письмове опитування; оцінка за індивідуальний проєкт; підсумковий контроль – екзамен.

Форми поточної перевірки та критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

– *експрес-опитування* студентів (у вигляді карток-завдань або сінквейну) – проводяться на початку семінарського заняття;

– *усна співбесіда* зі змісту теми (обговорення навчальних питань семінарського заняття), що розглядається з оцінюванням відповідей студентів – проводиться протягом кожного семінарського заняття;

– *письмові індивідуальні проєкти* з тем навчальної дисципліни – представляються студентами у встановлені науково-педагогічними працівниками терміни.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

– виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою з дисципліни;

– глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих джерелах інформації;

– вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;

– характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

– вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань.

Критерії оцінювання студентів у ході семінарських занять:

Поточне оцінювання здійснюється на семінарських заняттях. Загальний бал за кожне семінарське заняття складається: з оцінки за результатами експрес-опитування та оцінки за усні відповіді студента на занятті.

Методика визначення балів за результатами експрес-опитування:

Бали	Критерії оцінювання за картками-завданнями (експрес-опитування)
<i>завдання з відкритою відповіддю на запитання</i>	
2	Повне розкриття відповіді
1	Відповідь має дрібні неточності, не містить суттєвих помилок (часткове розкриття змісту)
0	Повністю невірна відповідь, або її відсутність.
<i>завдання з вибором однієї правильної відповіді на запитання</i>	
2	Правильний вибір
0	Невірний вибір відповіді, або її відсутність

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за експрес-опитування – 2 бали.

Критерії оцінювання усних відповідей студентів на семінарському занятті:

Під час виступу на семінарському занятті відповідь студента оцінюється за наступними показниками: ступінь володіння навчальним матеріалом; структура відповіді; доказовість; неперервність та послідовність викладу думки під час переходу від однієї смислової частини до іншої; культура мовлення; відповіді на запитання аудиторії.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за усні відповіді одного семінарського заняття – 3 бали.

Бали не нараховуються за цілком невірну відповідь або її відсутність.

Методика визначення балів за усні відповіді на семінарському занятті:

Бали	Критерії оцінювання
3	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, необхідний рівень умінь і навичок та правильно й обґрунтовано приймає рішення при відповідях
2	Студент допускає несуттєві неточності при застосуванні знань та умінь під час відповідей
1	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає окремі помилки, що не є перешкодою до подальшого навчання.

	Здатний використовувати знання для вирішення стандартних завдань
0,5	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає окремі помилки. Відповіді носять хаотичний характер. Не завжди здатний використовувати знання для вирішення стандартних завдань

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за одне семінарське заняття – 5 балів. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за всі семінарські заняття – 40.

Оцінювання індивідуальних проектів самостійної роботи студентів, що виконуються з тем 5; 6; та 8 навчальної дисципліни:

За результатами виконання індивідуальних проектів із самостійної роботи студенти окремо отримують бали.

Максимальну кількість балів, яку може отримати студент за індивідуальний проект самостійної роботи: з тем 5 та 8 – 8 балів; з теми 6 – 4 бали.

Методика визначення балів за результатами виконаних студентами завдань самостійної роботи з тем навчальної дисципліни:

Бали		Критерії оцінювання
Т 5; Т 8	Т 6	
2	1	Завдання містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент безсистемно висвітлив питання з грубими помилками та відсутнє розуміння основної суті питань, висновків, узагальнення. Виконане завдання частково відповідає вимогам щодо його оформлення.
4	2	Завдання містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів сутністю питань з певної теми, виявив теоретичні знання, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Завдання містить неповні відповіді, мають місце помилки при висвітленні змісту матеріалу. Виконане завдання не в повній мірі відповідає вимогам щодо його оформлення.
6	3	Завдання містить відповіді, в яких відтворюється значна частина змісту завдання. Студент виявляє знання і розуміння основних положень теми, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У змісті виконаного завдання допущені несуттєві помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. Виконане завдання відповідає вимогам щодо його оформлення.

8	4	Завдання містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент показує глибоке оволодіння матеріалом, висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом та відповідає вимогам щодо його оформлення.
---	---	--

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за результатами виконаних індивідуальних проектів самостійної роботи – 20 балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Інд. завдання	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2			Розділ 3			60	40	100
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т				
1	2	3	4	5	6	7	8				
5	5	5	5	13	9	5	13				
15			27			18					
60											

Підсумкова екзаменаційна робота.

Студент допускається до підсумкового контролю з навчальної дисципліни за умови виконання усіх завдань самостійної роботи та отримання мінімальної кількості балів протягом семестру – 30.

Підсумкова екзаменаційна робота оцінюється у 40 балів. Екзаменаційний білет включає: два теоретичних питання та одне практичне завдання.

Відповідь на кожне теоретичне питання білета оцінюється 12 балами:

10-12 балів ставиться, якщо зміст питання повністю розкритий, викладення чітке, логічне та послідовне.

7-9 балів ставиться, якщо зміст питання у цілому розкритий вірно, проте наявні декілька незначних недоліків, або один з аспектів питання розкритий тільки схематично, або є одна суттєва помилка у розкритті другорядного аспекту питання.

4-6 балів ставиться, якщо зміст питання розкритий у цілому вірно, але схематично, без подробиць чи конкретизації, або розкрито не всі основні аспекти питання, або є помилки у розкритті основних аспектів питання.

1-3 бали ставиться, якщо зміст питання розкрито надто схематично, розглянуто тільки один основний аспект питання, наявні суттєві помилки у

розкритті основного аспекту питання.

Бали не нараховуються у випадку неправильної відповіді.

Відповідь на практичне питання оцінюється 16 балами:

13-16 балів ставиться, якщо зміст питання повністю розкритий, викладення чітке, логічне та послідовне.

9-12 балів ставиться, якщо зміст питання у цілому розкритий вірно, проте наявні декілька незначних недоліків, або один з аспектів питання розкритий тільки схематично, або є одна суттєва помилка у розкритті другорядного аспекту питання.

5-8 балів ставиться, якщо зміст питання розкритий у цілому вірно, але схематично, без подробиць чи конкретизації, або розкрито не всі основні аспекти питання, або є помилки у розкритті основних аспектів питання.

1-4 бали ставиться, якщо зміст питання розкрито надто схематично, розглянуто тільки один основний аспект питання, наявні суттєві помилки у розкритті основного аспекту питання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

10. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Розвиток педагогічної думки періоду середньовіччя та в епоху Відродження.
2. Основні ідеї педагогіки XVIII та XIX століть.
3. Розвиток педагогічних ідей в Україні.
4. Предмет, завдання, джерела, функції, структура педагогічної науки.
5. Галузі педагогіки. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками.
6. Основні категорії педагогіки.
7. Методи науково-педагогічного дослідження.
8. Мета і формула нової школи. Ключові компетентності для життя. Педагогіка партнерства.
9. Умотивований учитель. Орієнтація на учня.
10. Нова структура: початкова освіта, базова середня освіта, профільна середня освіта.
11. Автономія школи і якість освіти.
12. Загальне поняття про дидактику і процес навчання.

13. Система дидактичних принципів. Співвідношення принципів та правил навчання.
14. Мета навчання як базова основа для визначення його цілей.
15. Характеристика основних груп взаємопов'язаних освітніх цілей.
16. Структура викладення навчального матеріалу в сучасній школі.
17. Поняття технології навчання у сучасній школі. Загальна характеристика технологій навчання.
18. Класифікація педагогічних технологій.
19. Сучасні технології навчання: особистісно зорієнтована технологія; технологія групової навчальної діяльності школярів; технологія інтерактивного навчання; інформаційно-комунікаційні технології навчання.
20. Зміст поняття «форма навчання».
21. Класифікація форм навчання.
22. Урок як основна форма організації навчання, його структура.
23. Загальні вимоги до уроку. Типологія уроків.
24. Самостійна робота учнів як форма навчання.
25. Поняття про методи та прийоми навчання, їх характеристика.
26. Методи організації і самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності.
27. Методи стимулювання і мотивації учіння.
28. Вибір методів навчання.
29. Види навчання.
30. Переваги та недоліки сучасних видів навчання.
31. Діагностика навчально-пізнавальної діяльності учнів та її функції.
32. Загальна характеристика контролю та принципів контролю.
33. Форми, методи та засоби педагогічного контролю.
34. Основні параметри якості знань.
35. Педагогічне тестування.
36. Процес виховання: сутність, основні проблеми з позицій історії та сучасності.
37. Українські виховні традиції. Цілі та задачі виховання.
38. Закономірності, принципи й рушійні сили процесу виховання.
39. Характеристика основних принципів виховання.
40. Загальна характеристика структурних елементів виховного процесу.
41. Зміст виховання як суспільна проблема.
42. Виховання громадянської культури.
43. Виховання розумової культури.
44. Виховання моральної культури особистості.
45. Трудове, екологічне, естетичне, правове, фізичне виховання.
46. Самовиховання особистості як процес самовдосконалення особистісних якостей.
47. Класифікація форм виховання учнів та студентів.
48. Сутність, загальна характеристика методів виховання: формування свідомості особистості; організації діяльності, формування позитивного досвіду суспільної поведінки; стимулювання діяльності й поведінки; самовиховання.

49. Вибір методів виховання та самовиховання.

Приклад практичного завдання екзаменаційного білета**ДОДАТОК ДО ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА № 6**

Розробіть тестові завдання до тексту.

Методи навчання*Поняття про метод і прийом навчання*

Метод – (від грец. *metodos* – шлях до чого-небудь) означає спосіб діяльності, спрямованої на досягнення певної мети.

Метод навчання – спосіб упорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача та студентів, спрямованої на вирішення завдань освіти.

Окрім основного визначення в літературі зустрічаються й інші визначення методів навчання:

Метод – це форма руху змісту навчального матеріалу.

Метод – це упорядкована сукупність методичних прийомів, дій та операцій, за допомогою яких організовується навчальна діяльність студентів і процес засвоєння знань.

Метод – форма обміну навчальною інформацією між тим, хто навчає, і тим, хто вчиться.

Метод – форма руху пізнавальної діяльності студентів.

Метод – упорядкована сукупність прийомів, дій і логічних операцій.

Метод – це спосіб співробітництва викладача та студентів.

Таким чином, метод навчання – досить складне, багатоякісне багатовимірне педагогічне явище, в якому знаходять відображення об'єктивні закономірності, принципи, цілі, зміст і форми навчання. Цей зв'язок з іншими дидактичними категоріями взаємозворотній: принципи, цілі, зміст і форми навчання визначають метод, але вони не можуть бути реалізовані без нього, без урахування можливостей їх практичної реалізації.

Кожний метод навчання повинен виконувати не тільки освітню, розвивальну та виховну функції, але й спонукальну і корекційну (розвиток сприймання, мислення, уяви, пам'яті, емоційно-почуттєвої сфери).

Будь-який навчальний предмет, окрім загальних методів навчання, має свої методи, зумовлені специфікою його змісту. Так, наприклад, при викладанні української мови застосовуються спеціальні методи: читання і письмо, словникова робота, граматичний розбір та ін. В географії важливе місце належить роботі з картами, в природознавстві – спостереження, досліди та ін. Дидактика вивчає методи, які мають найбільш загальне значення і які можуть бути застосовані при вивченні різних навчальних предметів.

У структурі методів виділяють прийоми, тому кожний метод можна представити як сукупність методичних прийомів. Отже, прийом – це елемент

методу. Елементи методів не є сумою окремих частин цілого, а системою, що об'єднана логікою дидактичного завдання. Якщо метод є способом діяльності, що охоплює весь шлях її протікання, то прийом – це окремий крок, дія в реалізації методу. Необхідно розрізняти прийоми розумової діяльності (логічні прийоми) – виділення головного, аналогія, конкретизація, порівняння та ін., а також прийоми навчальної роботи – розв'язування задач, прикладів, граматичний розбір тощо. Логічні прийоми є однаковими в різних методах. Тільки системне поєднання прийомів утворює певний метод навчання, тому важливою є послідовність їх застосування. Одні і ті ж самі прийоми можуть входити в різні методи навчання, але в поєднанні з іншими прийомами вони утворюють зовсім інший метод навчання. Наприклад, прийом запам'ятовування має місце як в репродуктивних, так і в проблемно-пошукових методах навчання. Але, якщо в першій групі методів він домінує, то в другій – є допоміжним, бо сприяє запам'ятовуванню основних результатів проблемних міркувань. Окрім цього слід пам'ятати, що метод може стати прийомом, а прийом – методом. Коли прийом починає виконувати основне навчальне навантаження (допомагає розкрити суть того чи іншого питання), він стає методом. Наприклад, корегування відповідей учнів (як прийом) під час проведення бесіди може трансформуватися у дискусійну площину. За такої умови цей прийом може стати самостійним методом навчання (дискусія). Важливо підкреслити, що діалектика переходу методу в прийом чи навпаки обумовлена логікою процесу навчання, наявністю суперечливих аспектів між метою і засобами її досягнення, різними елементами пізнавальної діяльності.

Метод навчання має дві складові частини: об'єктивну і суб'єктивну. Об'єктивна частина методу обумовлена вимогами законів і закономірностей, принципів і правил навчання, а також цілями, завданнями, змістом, формами навчальної діяльності. Суб'єктивна частина методу обумовлена особистістю педагога, його творчістю, майстерністю; особливостями учнів, конкретними умовами протікання навчання. Проблема співвідношення об'єктивного і суб'єктивного в методі розв'язана не повністю: є прихильники думки про те, що метод – об'єктивне явище, але є дослідники, які вважають його результатом творчої праці педагога, індивідуального надбання. Безперечним є те, що об'єктивна частина дозволяє дидактам розробляти теорію методів, рекомендувати педагогам шляхи їх ефективної реалізації. З іншого боку, саме методи є сферою прояву високої педагогічної майстерності.

Класифікація методів навчання

Проблема класифікації методів навчання породжена наявністю в дидактиці великої кількості підходів до виявлення сутності методів навчання, їх визначень, структури і класифікацій. Значний вклад у розвиток теорії методів навчання на сучасному етапі внесли Є. Голант, М. Данилов, Б. Єсіпов, М. Скаткін, М. Лернер, А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Бондар, В. Паламарчук та ін.

Метод навчання є досить складним педагогічним явищем, яке має багато сторін. За кожною з них методи групують в системи. Не випадково, що вчені-педагоги розробили десятки класифікацій методів навчання. Отже, класифікація методів навчання – це впорядкована за певною ознакою їх система (І. Підласий).

Майбутньому вчителю необхідно знати лише ті класифікації методів, які ефективно “обслуговують” практику навчання і є основою для її вдосконалення.

Класифікація на основі зовнішніх форм прояву методів навчання

В основі класифікації – джерела знань, а також характер чуттєвого сприймання (слух, зір, дотик). Такий підхід дозволив виділити словесні, наочні та практичні методи навчання (традиційна класифікація).

До словесних методів належать: розповідь, пояснення, лекція, бесіда, інструктаж, робота з книгою, навчальна дискусія, диспут. До наочних – спостереження, демонстрування та ілюстрування. До практичних – вправа, лабораторна робота, практична робота, дидактична гра.

Класифікація методів навчання за типом пізнавальної діяльності учнів (внутрішня психологічна сторона)

Методи цієї групи відображають різний рівень пізнавальної активності і самостійності учня у навчанні. В запропонованій класифікації виділяють такі методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький.

Класифікація методів навчання на основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань

До цієї групи належать такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний і синтетично-аналітичний, індуктивний, дедуктивний, індуктивно-дедуктивний і дедуктивно-індуктивний, традиційний.

Класифікація методів навчання за ступенем самостійності учнів у здійсненні навчальної діяльності

За цією класифікацією виділяють методи самостійної роботи і роботи під керівництвом учителя. Найбільш поширеними видами самостійної роботи є: робота з підручником, самостійні роботи з приладами, самостійне виконання письмових вправ, написання творів, віршів, метод самостійного розв’язання задач, самостійного спостереження тощо.

Класифікація методів за дидактичними цілями

За цією класифікацією виділяють дві групи методів навчання:

Методи, що забезпечують первинне засвоєння навчального матеріалу (інформаційно-розвивальні, евристичні, дослідницькі).

Методи, що забезпечують закріплення і вдосконалення здобутих знань (вправи, практичні роботи).

Класифікація за основними етапами процесу навчання

В запропонованій групі називають такі методи: формування знань, формування умінь і навичок, застосування знань, узагальнення і систематизації, закріплення, перевірки знань, умінь і навичок, творчої діяльності.

Бінарні і полінарні класифікації методів навчання

В основі групування цих методів – дві чи більше спільних ознак. Так, в якості істотних (спільних) ознак називають джерела знань, рівні пізнавальної активності учнів, а також логічні шляхи навчального пізнання.

Класифікації за системним підходом

Серед відомих класифікацій вирізняється системним підходом класифікація Ю.К. Бабанського. В її основі – комплексний діяльнісно-процесуальний підхід,

який ураховує основні компоненти діяльності: мотиви, операції, дії, контроль та аналіз результатів.

Таблиця 1

Класифікація методів навчання

Основні групи методів навчання	Основні підгрупи методів навчання	Окремі методи навчання
Методи стимулювання і мотивації учіння	1.1 Методи формування інтересу до учіння.	Пізнавальні ігри, навчальні дискусії, методи емоційного стимулювання та ін.
	1.2 Методи формування обов'язку і відповідальності в учінні	Методи навчального заохочення, осуду, пред'явлення навчальних вимог та ін.
Методи організації і здійснення навчальних дій та операцій	2.1 Перцептивні методи (передачі і сприймання навчальної інформації за допомогою почуттів): а) словесні методи; б) наочні методи в) аудіовізуальні методи г) практичні методи	Лекція, розповідь, бесіда тощо Методи ілюстрацій, демонстрацій, відеопоказу тощо Поєднання словесних і наочних методів Методи вправ, проведення дослідів виконання трудових завдань тощо
	2.2 Логічні методи (організація і здійснення логічних операцій)	Індуктивні, дедуктивні, метод аналогій тощо
	2.3 Гностичні методи (організація і здійснення мисленневих операцій)	Проблемно-пошукові (проблемний виклад, евристичний метод, дослідницький метод тощо), репродуктивні методи (інструктаж, ілюстрування, пояснення, практичне тренування тощо)
	2.4 Методи самоуправління навчальними діями	Самостійна робота з книгою, приладами, об'єктами праці тощо
Методи контролю і самоконтролю	3.1 Методи контролю	Методи усного контролю, письмового контролю, лабораторного контролю, машинного контролю. Методи самоконтролю.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Андрощук І.В. Методика виховної роботи : навч. посібник / І.В. Андрощук, І.П. Андрощук. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. – 320 с.
2. Бойко А.М. Виховання людини: нове і вічне. – Полтава: Техсервіс, 2006. – С. 293–314.
3. Бордовская Н.В. Педагогика. Учебное пособие для ВУЗов / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб.: Питер, 2016. – 304 с.
4. Виховні системи навчальних закладів: теорія та практика / Укладач О.Є. Гречаник. – Х. : Вид. група «Основа», 2014. – 224 с.
5. Добрянська Л.Г. Формування мотивації учнів до навчання [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://licey-cv.com/metodichna-rabota/krashh-napracyuvannya-pk/565-formuvannya-motivacz-uchnv-do-navchannya-dopovd>
6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник. – Київ: Академвидав, 2004. – 352 с.
7. Євтух М. Б. Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень [Текст] : монографія / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Л. М. Дибкова ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. економіч. ун-т імені Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2010. – 248 с.
8. Елькін М.В. Історія педагогіки: [навчально-методичний посібник до самостійного вивчення дисципліни] / М.В.Елькін, М.М.Головкова, А.А.Коробченко. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. – 204 с.
9. Завгородня Т.К. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник / Т.К.Завгородня, Л.М.Прокопів, І.В.Стражнікова. – Івано-Франківськ, 2014. – 160 с.
10. Зайченко І.В. Історія зарубіжної педагогіки. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 624 с.
11. Зайченко І.В. Педагогіка. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Освіта України, 2006. – С. 86–97; 116–138.
12. Інноваційні педагогічні технології навчання професії. Монографія / Нікуліна А.С., Максименко Ю.Б., Матвеев Г.П., Заславська С.О., Сілаєва І.Є., Костюченко М.П., Молчанов В.М. за ред. Нікуліної А.С. – Донецьк: ДПО ІПП, 2005. – 385 с.
13. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, Н. Б. Щокіна, Т. Ю. Вахрушева. – Х. : Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.
14. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: Навч. посібник. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 608 с.
15. Кучерявець В.Г. Основи педагогічної майстерності. Практикум. Навчально- методичний посібник для студентів філологічного факультету заочної форми навчання. – Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М.Гоголя, 2002. – 55 с.

16. Коваленко О.Е. Методика професійного навчання. – Підручник. – Х.: Видавництво НУА, 2005. – 360 с.
17. Кондрашова Л.В. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.О.Лаврентьєва, Н.І.Зеленкова. – Кривий Ріг: КДПУ, 2008. – 187 с.
18. Кузьмінський А. І. Технологія і техніка шкільного уроку [Текст] : навч. посіб. / Анатолій Іванович Кузьмінський, Світлана Віталіївна Омеляненко. – К. : Знання, 2010. – 335 с.
19. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник. – Харків: ОВС, 2002. – С. 220–250.
20. Лутаєва Т. В. Педагогічна культура : навч. посіб. / Т. В. Лутаєва, Л. Г. Кайдалова. – Х. : НФаУ, 2011. – 182 с.
21. Мартиненко, С. Методи навчання та їх класифікація [Текст] / Світлана Мартиненко, Людмила Хоружа // Початкова освіта. – 2010. – № 24. – С. 28–32.
22. Методика професійного навчання. Методика постановки навчальних цілей [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://bookss.co.ua/book_osnovi-naukovo_943/9_tema-8.-metodika-postanovki-navchalnih-cilej
23. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В.П. Сергієнко, Л.О. Кухар. – К., НПУ, 2011. – 41 с.
24. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії [Текст]: навч. посібник / Г.М. Мешко. – К.: Академвидав, 2010. – 200 с.
25. Наумова В.Ю. Розробка текстових завдань і тестів: основи технології. – Київ: 2006. – 24 с.
26. Нестандартні уроки з фізичної географії [Текст] / авт.–уклад. К. С. Шуліка. – Х. : Основа, 2012. – 112 с.
27. Овчаров С. М. Інтегровані уроки – креативні учні [Текст] : навч.–метод. посіб. / Сергій Михайлович Овчаров, Катерина Володимирівна Овчарова. – Полтава : АСМІ, 2012. – 72 с.
28. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
29. Освітні технології: Навч. – метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
30. Пальчевський С.С. Педагогіка: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2007. – С. 355–370.
31. Паньков Д.В. Організація навчання за інтерактивними технологіями. Методичні рекомендації для педагогічних працівників. – Донецьк: ДПО ІПП, 2006. – 48с.
32. Педагогіка: Навчальний посібник / Галузьяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. – С. 235–253.
33. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання–Прес, 2003. – 700 с.
34. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.

35. Педагогічна майстерність сучасного вчителя: теорія і практика: Підручник за кредитно-модульною технологією навчання для бакалаврів / Бельчева Т.Ф., Ізбаш С.С., Елькін М.В. [та ін.]. – 2-ге вид. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012. – 364 с.
36. Поясик О. І. Методика виховної роботи : навчальний посібник / О. І. Поясик, В. В. Лаппо. – Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. – 202 с.
37. Психолого-педагогічні засади діяльності педагога сучасної професійної школи: навчально-методичний посібник/ ав.: Дегтярьова Г. С., Козяр М. М., Руденко Л. А., Шиделко А. В.; за ред. Руденко Л. А. – К.: Педагогічна думка, 2013. – 144 с.
38. Пустова Т.В. Основи педагогічного оцінювання. Частина II. Практика. – Київ: Майстер-клас, 2006. – 55с.
39. Сілаєва І.Є., Шевчук С.С. Сучасний урок у професійній школі: проектування, організація, аналіз: Метод. посібник – Донецьк: ДПО ІПП, 2008. – 171 с.
40. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 344 с.
41. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності / В.В. Федорчук. – Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. – 140 с.
42. Чайка В.М. Основи дидактики: навчальний посібник / В.М. Чайка. – Київ: Академвидав, 2011. – 238 с.
43. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

Допоміжна література

1. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети! – М.: Просвещение, 1988.
2. Амонашвили Ш.А. Как живете, дети? – М.: Просвещение, 1986.
3. Амонашвили Ш.А. Единство цели. (В добрый путь, дети) – М.: Просвещение, 1988.
4. Бердяев Н.А. Судьба человека в современном мире //Новый мир. – 1990. – №1. – С. 207–232.
5. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково–методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
6. Бойко А.М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації (підготовка вчителя до формування виховуючих відносин з учнями). – К.: ІЗМН, 1996. – 232 с.
7. Бойко А.Н. Теория и методика формирования воспитывающих отношений в общеобразовательной школе. – К.: Вища шк., 1991. – 264 с.
8. Волков И.П. Приобщение детей к творчеству. – М.: Просвещение, 1982.
9. Волков И.П. Много ли в школе талантов? – М., 1989.
10. Гончарова Т.И. Уроки истории – уроки жизни. – М., 1986.
11. Ибрагимов Г.И., Ибрагимова Е.М., Андрианова Т.М. Теория обучения. – М.: Гуманитар.изд.центр ВЛАДОС, 2011. – 383 с.
12. Ильин Е.Н. Искусство общения. М., 1982.
13. Ильин Е.Н. Путь к ученику. – М., 1988.

14. Каптерев П.Ф. Образовательный процесс как выражение внутренней самодеятельности человеческого организма //Избр. пед. соч. – М., 1982. – С. 350–358.
15. Каптерев П.Ф. О свойствах учителя //Избр. пед. соч. – М., 1982. – С.595–630.
16. Коменский Я.А. Великая дидактика. Избр.пед.соч.: В 2–х т. М., 1982.
17. Коменский Я.А. Материнская школа. Избр.пед.соч.: В 2–х т. М., 1982.
18. Кон И.С. Психология ранней юности: Книга для учителей. – М.: Просвещение, 1989. – 256 с.
19. Кон И.С. Психология старшеклассника: Пособие для учителей.–М.: Просвещение, 1980. – 191 с.
20. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. – Х., 1997. – 338 с.
21. Лысенкова С.Н. Когда легко учиться. – М.: Педагогика, 1981.
22. Макаренко А.С. О воспитании /Сост. В.С. Хелемендик. М., 1988.
23. Макаренко А.С. Книга для родителей //Собр. Соч.: В 7т. Т.4. М.,1957.
24. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
25. Никитин Б.П., Никитина Л.А. Мы, наши дети и внуки. – М.: Мол. гвардия, 1989.
26. Нечепоренко Л.С., Подоляк Я.В., Пасынок В.Г. Классическая педагогика: Учеб. пособие. – Х.: Основа, 1998. – 420 с.
27. Педагогіка. Навчальний посібник / В.М.Газузьяк, М.І.Сметанський, В.І. Шахов.– Вінниця: РВВВАТ “Віноблдрукарня”. – 2001. – 200с.
28. Педагогический поиск / Ш.А. Амонашвили, И.П. Волков, С.Н. Ильин.– М.: Просвещение, 1987. – 378с.
29. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студентов пед.вузов: В 2 кн. – М.: ВЛАДОС, 1999.
30. Петровский А.В. Развитие личности //Введение в психологию. – М., 1996. – С. 417–431.
31. Степанов О.М. Основы психології і педагогії: Навч. посіб. / О.М. Степанов, М.М. Фіцула. – 2-е вид., виправл., доповн. – К.: Академвидав, 2006. – 520 с.
32. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям //Избр. пед. произв. В 5 т. Т 3. Киев, 1980.
33. Сухомлинский В.А. Сто советов учителю //Избр. пед. произв. В 5 т. Т 2. Киев, 1980.
34. Толстой Л.Н. Роль примера и подражания в воспитании // Пед. соч. – М., 1953. – С. 402–403.
35. Ушинський К.Д. Про користь педагогічної літератури //Твори: В 6 т. – К., 1954. – Т.1. – С. 33–49.
36. Ушинський К.Д. Три елементи школи //Твори: В 6 т. – К., 1954. – Т. 1. – С.110–126.
37. Фіцула М.М. Педагогіка. Загальні засади педагогії. Теорія освіти і навчання (дидактика). Теорія виховання. Школознавство. 3 історії

педагогіки: Навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / М.М. Фіцула. – К.: Вид-во центр «Академія», 2000. – 542 с.

38. Шаталов В.Ф. За чертой привычного. – Донецк: Донбасс, 1988.

39. Шаталов В.Ф. Куда и как исчезли тройки. М., 1979.

40. Шаталов В.Ф. Точка опоры. М., 1987.

12. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕО-ЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал – все про освіту в Україні
2. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;
3. <http://korolenko.kharkov.com/> – Сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка;
4. https://vk.com/doc-51785228_168337240?dl=1b962d8460878ccc8f – Фіцула М.М. – Педагогіка (Альма-матер) – 2002.pdf
5. <http://pidruchniki.com/pedagogika/> – Навчальні матеріали онлайн
6. http://pidruchniki.com/16170701/pedagogika/vstup_do_pedagogichnoy_i_profesiyi – Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії [Текст]: навч. посібник / Г.М. Мешко. – К.: Академвидав, 2010. – 200 с.
7. http://elibrary.kubg.edu.ua/9021/1/Metodologiya_naukovo-pedagogichnikh_doslidzhen.pdf – Сисоєва С.О. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Криstopчук. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 360 с.
8. http://cul.com.ua/preview/met_ped_do.pdf – Тверезовська Н.Т. Методологія педагогічного дослідження [текст]: навч. посіб / Н.Т. Тверезовська, В.К. Сидоренко. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 440 с.
9. http://pidruchniki.com/1584072030815/pedagogika/osnovi_didaktiki – Чайка В.М. Основи дидактики: навчальний посібник / В.М. Чайка. – Київ: Академвидав, 2011. – 238 с.
10. http://pidruchniki.com/1584072036561/pedagogika/osnovi_pedagogich_poyi_ergonomiki – Карапузова Н.Д. Основи педагогічної ергономіки [Текст]: навч. посібник для вузов / Н.Д. Карапузова, Є.А. Зімниця, В.М. Помогайбо. – К.: Академвидав, 2012. – 192 с.
11. http://pidruchniki.com/1295012754523/pedagogika/osnovi_pedagogich_poyi_tehniki – Пихтіна Н.П. Основи педагогічної техніки : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Н.П. Пихтіна; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин, 2012. – 285 с.
12. <http://pidruchniki.com/17000308/pedagogika/pedagogika> – Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / І.В. Зайченко. – Київ : Освіта України, 2006. – 528 с.

13. http://pidruchniki.com/19991130/pedagogika/pedagogika_u_zapitannya_h_i_vidprovidyah – Педагогіка у запитаннях і відповідях: Навч. посіб. / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – К., 2006. – 311 с.
14. <http://studentam.net.ua/content/section/23/85/> – Онлайн бібліотека / електронні підручники, навчальні посібники, лекції, конспекти / педагогіка
15. <http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html> – Історія педагогіки: курс лекцій: Навчальний посібник. – К., 2004. – 171 с.
16. <https://mon.gov.ua/ua/tag/novij-osvitnij-prostir>
17. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

**Завдання та система оцінювання самостійної роботи студентів
денної форми навчання, які перебувають у відрядженні
у зв'язку з академічною мобільністю**

Теми навчальної дисципліни	Види та зміст самостійної роботи студентів	Форми контролю	Терміни викон.
Тема 1. Витоки світової та вітчизняної педагогіки	<p>1. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації та помітками в конспекті з дисципліни.</p> <p>2. Навести по два афоризми античних мислителів (Платона, Сократа, Аристотеля, Демокрита), що пов'язані з навчанням або вихованням та дати їм сучасне тлумачення.</p> <p>3. Сласти таблицю «Навчально-виховна практика і педагогічні думки в епоху середньовіччя».</p> <p>4. Сласти таблицю «Етапи становлення педагогіки» охарактеризувавши кожен етап.</p>	Конспект, звіт	до 10.09 поточного року
Тема 2. Предмет педагогіки та методи педагогічних досліджень	<p>1. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації та помітками в конспекті з дисципліни.</p> <p>2. Навести приклади з творчого життя відомих вчених та їх вислови щодо успіху в науці.</p> <p>3. Сласти таблицю «Особливі ознаки наукової діяльності», що має включати три стовпці: номер за порядком, пізвища авторів з посиланням на джерело інформації в квадратних дужках, опис ознак. Під таблицею має бути список використаних джерел інформації.</p> <p>4. Скласти таблицю класифікації методів наукових досліджень.</p> <p>5. Скласти сценарій інтерв'ювання як методу педагогічного дослідження з питань навчання чи виховання у закладі загальної середньої освіти.</p>	Конспект, звіт	до 20.09 поточного року
Тема 3. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа»	<p>1. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації та помітками в конспекті з дисципліни.</p> <p>2. Створити модель «Нова українська школа» (у вигляді схеми), що має відображати взаємопов'язані елементи, компоненти, підсистеми, функції, мету,</p>	Конспект, звіт	до 30.09 поточного року

	завдання та зв'язки між ними.		
Тема 4. Основи дидактики та методи навчання	<p>1. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації та помітками в конспекті з дисципліни.</p> <p>2. Створити модель навчання, що відображала б складові освітнього процесу, викладання, учіння, статичну й динамічну структури освітнього процесу та зв'язки між ними. Модель надається в схематичному та описовому вигляді.</p> <p>3. Скласти таблицю «Порівняльна характеристика методів навчання» в якій мають бути висвітлені та порівняні пасивні, активні та інтерактивні методи навчання з урахуванням позитивних та негативних їх сторін.</p>	Конспект, звіт	до 15.10 поточного року
Тема 5. Педагогічні технології та форми організації навчання	<p>1. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації та помітками в конспекті з дисципліни.</p> <p>2. Розробка план-конспекту уроку за визначеною темою та з окресленого предмету шкільної програми з використанням активних та інтерактивних методів навчання.</p>	Конспект, план-конспект уроку	до 30.10 поточного року
Тема 6. Контроль успішності навчання	<p>1. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації та помітками в конспекті з дисципліни.</p> <p>2. На основі запропонованої науково-педагогічним працівником теми розробити різнорівневі тестові завдання для перевірки рівня засвоєння здобувачами освіти її змісту та надати ключі (правильні відповіді) до них, а також створити два варіанти карток-завдань для поточного експрес-опитування за цією ж темою.</p>	Конспект, звіт	до 15.11 поточного року
Тема 7. Сутність, зміст, форми та методи виховання	<p>1. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації та помітками в конспекті з дисципліни.</p> <p>2. Створити структурну модель виховання, що має містити в собі елементи вихованого процесу: мета, завдання, закономірності, принципи, форми, методи, засоби, результати виховання та їх коригування, а також відображає взаємозв'язок між ними.</p> <p>3. Створити структурну модель «Мій шлях самовиховання як процес вдосконалення особистісних якостей», в</p>	Конспект, звіт	до 30.11 поточного року

	якій мають бути відображені зв'язки між її елементами.		
Тема 8. Теоретичні основи виховної роботи в освітніх установах	<p>1. Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням рекомендованих джерел інформації та помітками в конспекті з дисципліни.</p> <p>2. Розробка план-конспекту виховного заходу для учнів закладу загальної середньої освіти з будь-якого напрямку виховної роботи (за вибором студента). Тип уроку визначає НПП.</p>	Конспект, звіт	до 15.12 поточного року

Система оцінювання

Усі виконані завдання надсилаються на електронну адресу: anatole.kom@gmail.com та реєструються встановленим порядком.

Конспект з навчальної дисципліни надається студентом науково-педагогічному працівнику при очній взаємодії.

Форми поточної перевірки та критерії оцінювання навчальних досягнень студентів – письмові індивідуальні завдання з тем навчальної дисципліни представляються студентами у встановлені терміни.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів виконання завдань є такі:

- виконання всіх завдань, передбачених робочою програмою з дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих джерелах інформації;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені завдання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань.

Методика визначення балів за виконані завдання.

За результатами виконання завдань самостійної роботи студенти отримують бали. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент за всі виконані завдання – 60 балів.

Бали		Критерії оцінювання
Теми: 1-4; 7	Теми: 5; 6; 8	
2	4	Завдання містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент безсистемно висвітлив питання з грубими помилками та відсутнє розуміння основної суті питань, висновків, узагальнення. Виконане завдання частково відповідає вимогам щодо його оформлення.
4	6	Завдання містить відповіді, в яких відтворюються основні положення

		навчального матеріалу на рівні без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів сутністю питань з певної теми, виявив теоретичні знання, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Завдання містить неповні відповіді, мають місце помилки при висвітленні змісту матеріалу. Виконане завдання не в повній мірі відповідає вимогам щодо його оформлення.
5	8	Завдання містить відповіді, в яких відтворюється значна частина змісту завдання. Студент виявляє знання і розуміння основних положень теми, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У змісті виконаного завдання допущені несуттєві помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. Виконане завдання відповідає вимогам щодо його оформлення.
6	10	Завдання містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент показує глибоке оволодіння матеріалом, висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом та відповідає вимогам щодо його оформлення.

Якщо роботи надходять із запізненням у вказаний термін то знижується оцінка на 1 бал. Роботи, що відправлені наступного дня або ще пізніше – не приймаються, це оцінюється як пропуск заняття.

Виключенням є той факт, що якщо завдання не виконане студентом із-за поважної причини, яку підтверджено документом.